

Урок 34

ГОВОРИМО ПРО МЕТУ Й УМОВУ ДІЇ

Комунікативна тема: Ідемо до мети! Якщо зможемо!!!

Грамматика: Уживання підрядних обставинних речень.

1. ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ:

Щоб виразити відношення

- мети (ви відповідаєте на питання **для чого?** з якою метою?) і використовуєте сполучники **щоб (щоби), аби, для того щоб**

Не бійся жити —
Світ для того, щоб любити,
Сонце, дощ і вітер,
Небо, зорі, квіти...
Все для тебе,
А ти не бійся жити,
Сонце, дощ і вітер,
Небо, зорі, квіти,
Світ для того,
Щоб любити тебе.

Марія Бурмака

для чого?

Ми приїхали в Україну, **щоб** вчитися в українських університетах.

Щоб вчитися в українських університетах, ми приїхали в Україну.

з якою метою?

Іноземці вчаться в Україні на підготовчих факультетах, **щоб** вивчити українську мову.

Щоб вивчити українську мову, іноземці вчаться в Україні на підготовчих факультетах.

Студенти будуть повторювати правила, **щоб** добре написати контрольну роботу.

Треба мити руки перед їжею, **щоб** бути здоровим.

Щоб зрозуміти людей іншої культури, потрібно вивчити їхню мову і прожити з ними багато років.

Для того щоб бути щасливим самому, потрібно допомагати іншим людям стати щасливими.

Щоб багато мати, треба багато працювати.

2. ЗВЕРНІТЬ УВАГУ!

- Якщо в обох частинах складного речення є **однаковий суб'єкт**, то у реченні мети (після слова **щоб**) вживаємо дієслово у формі **інфінітива**.

Я вчуся, **щоб** знати. (= Я вчуся, я хочу знати.)

Вони приїхали у Карпати, **щоб** відпочити після занять. (= Вони приїхали, вони відпочивають.)

Жан запросив Оксану у кафе, **щоб** привітати її зі святом весни. (= Жан запросив, Жан привітав.)

- Якщо в обох частинах складного речення є **різні суб'єкти**, то у реченні мети (після слова **щоб**) вживаємо дієслово у формі **минулого часу**.

Я вчуся, **щоб** мої батьки пишалися мною. (= Я вчуся, батьки пишаються)

Вони приїхали у Карпати, **щоб** свіже гірське повітря зробило їх здоровими. (= Вони приїхали, повітря робить).

Жан запросив Оксану у кафе, **щоб** вона розповіла йому про українські традиції. (= Жан запросив, Оксана розповідала.)

3. ПРОЧИТАЙТЕ ТЕКСТ. ЗНАЙДІТЬ СКЛАДНІ РЕЧЕННЯ З ВІДНОШЕННЯМИ МЕТИ І ПРИЧИНИ. ПЕРЕКАЖІТЬ ТЕКСТ.

Спілкування — це наука чи мистецтво?

Думаю, що кожен на питання «Чи вмію я спілкуватися?» відповідь так: «Скільки живе людина, стільки вона вчиться». Знать ніколи не буває багато. А знання мовного етикету характеризують загальний рівень інтелекту й культури особистості. Про культуру спілкування чимало досліджень написали мовознавці, психологи, вчені різних наук. Чому ж цьому питанню надають так багато уваги?

Спілкуватися можна «грамотно» й «безграмотно». Партнерів по спілкуванню можна перетворити на недругів, а можна — у прихильників. Ваша манера спілкування — це те, що стоїть між вами й іншою людиною. Іноді це стіна, яка вас розділяє. Якщо ви самі хочете, щоб існувала ця стіна, — ваше право. А якщо не хочете? Але вона все-таки виникає? Чи вмієте ви так привітатися з людиною чи про щось запитати, щоб їй приємно було відповісти вам? Чи можете ви викликати інтерес і почуття довіри? Якщо з вами хтось поводить себе невіжливо — чи знаходите ви відповідну реакцію, крім власної невіжливості?

У спілкуванні людина насамперед повинна вміти скинути маску. Адже ми звикли соромитися відкрито висловлювати свої почуття. У нас є завчені маски — моделі зовнішньої поведінки. Вони слугують захистом від надмірної допитливості й нескромності

інших, захистом від можливих насмішок, глузувань, «шпичок» та «укусів». Ми всі повинні навчитись відвертості. Це не означає демонструвати інтимні сторони свого життя. Не можна вимагати й від іншого, щоб він постійно «розкривався» перед нами. Усе просто: треба активно, виразно, чесно виявляти свої почуття. Треба бути безпосереднім і не боятися, що за це покарають.

Хочу я порадити своїм ровесникам, щоб вони намагалися зробити спілкування приємним і корисним. Як кажуть, треба вміти допомагати людям словом і ділом.

Пам'ятайте, що завжди необхідно бути уважним, ввічливим і доброзичливим при спілкуванні, поважати співрозмовника, уважно його слухати. Відомо, що найкращий співрозмовник той, хто більше слухає, а менше говорить.

Невіжливо багато говорити про себе, перебивати співрозмовника. Іноді дратує, коли людина розмовляє без потреби голосно, вживає грубі слова. А як важливо відчувати настрій співрозмовника, його ставлення до ваших слів. Отже, спілкування — це і наука, і мистецтво.

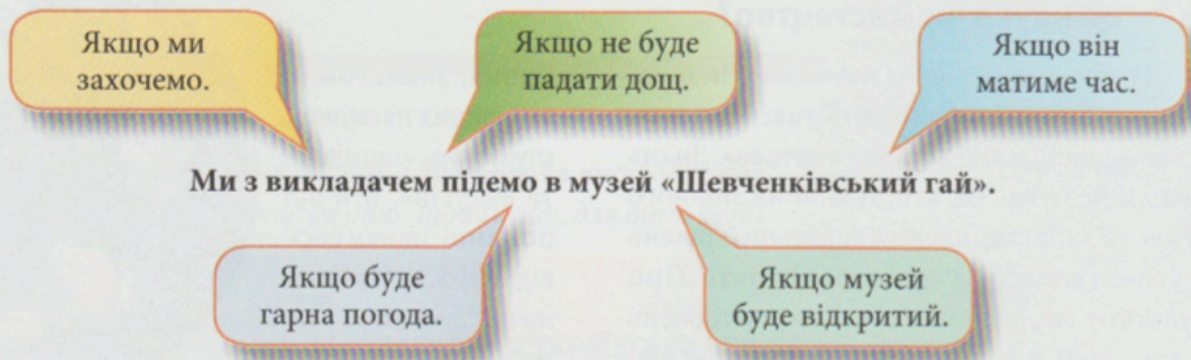

4. ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ:

Щоб виразити відношення

- **умови** (ви відповідаєте на питання за якої умови? і використовуєте сполучники **якщо, якби**). У таких реченнях ви говорите про умову (факт), що потрібні для того, щоб основна дія відбулася (зреалізувалася).

Отже, щоб дія головного речення (**піти в музей**) відбулася, потрібні 5 умов.

5. ЗВЕРНІТЬ УВАГУ!

Коли ми використовуємо для речень умови сполучник **якщо**, потрібно пам'ятати, що в обох частинах складного речення дієслова-предикати переважно мають форму однакового часу і виду, коли суб'єкт той самий:

Якщо ви приїдете у Львів, то ви зможете побачити гарні музеї та привітних людей.

(майбутній час, доконаний вид)

Я добре робитиму усі справи, якщо я буду вчити правила.

(майбутній час, недоконаний вид)

Я щодня вранці готую смачний салат, якщо не забуваю купити свіжі овочі напередодні.

(теперішній час, недоконаний вид)

Якщо студент був на занятті, то він чув повідомлення про екзамен.

(минулий час, недоконаний вид)

АЛЕ:

Інколи форми виду і часу можуть різнитися. Наприклад,

Якщо я **не знаю** (тепер., недок.) слова, то обов'язково **вивчу** (майб., док.) його.

Якщо я **не знайду** (майб., док.) будинку потрібного номера, то **питатиму** (майб., недок.) перехожих.

Він **зробить** (майб., док.) усе потрібне, якщо **хотітиме** (майб., недок.).

6. ЧИТАЙТЕ:

1. Якщо не знаєш дороги, не виїжджай з дому!
2. Якщо я роблю помилки, то мої друзі й викладачі завжди їх виправляють.

NB!

Сполучник **якби** використовуємо, коли слід назвати умову дії, яка не може стати реальною:

Якби ми знали все, то не треба **було б** вчитися.

В обох частинах такого речення дієслова-предикати повинні бути в умовному способі (*читав би, читала б, читало б, читали би*).

3. Марто, якщо ти на завтра не плануєш жодних справ, я запрошую тебе поїхати з нами на екскурсію.

4. Я обов'язково піду в театр, якщо куплю квитки

5. Якщо ви будете писати лист другові, напишіть йому про наше місто.

6. Якщо хочеш, я з радістю розповім тобі про мою улюблену книжку.

7. Я перекажу Марії твоє прохання, якщо її побачу.

8. Чи ти допоможеш другові, якщо він попросить тебе перекласти текст?

9. Якби ви вчилися так, як треба, то й мудрість би була своя!
(Т.Шевченко)

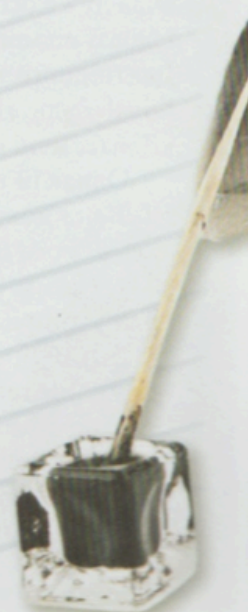
УВАГА!

Тоді, коли речення умови стоїть на першому місці, можна використовувати відповідне слово **то** у головній частині: **якщо ... то, якби ... то, коли б ... то.**

7. ЗАКІНЧІТЬ РЕЧЕННЯ:

1. Якщо в мене буде вільний час,
2. Якщо я добре складу іспити,
3. Якщо ви знаєте таємницю друга,
4. Якщо ти хочеш добре відпочити влітку,
5. Якщо ви бачили цей фільм,
6. Якщо ви давно були в театрі,
7. Якщо в суботу в нас буде вечір,
8. Якщо ви вірите у свої сили,
9. Якщо ви вже їздили в Одесу, то
10. Якщо ти хочеш переглянути новий фільм,

8. СКАЖІТЬ І ЗАПИШІТЬ, ЗА ЯКОЇ УМОВИ ЦЕ МОЖЕ БУТИ АБО БУЛО Б:

1. ... , ви будете добре розмовляти по-українськи.
2. ... , ви обов'язково добре складете іспити.
3. ... , ви побачите багато нового й цікавого на цій екскурсії.
4. ... , ми підемо в кіно.
5. ... , ви будете добре почуватися.
6. ... , я дала б тобі цю книжку
7. ..., Жан і Оксана зустрілися б у бібліотеці.
8. ..., в аудиторії було б світліше.
9. ..., мої друзі почекали б на мене біля гуртожитку.
10. ..., було би дуже важко жити на світі.

Речення умови можуть бути і **перед** головною частиною, і **після** неї.

9. ПРОЧИТАЙТЕ І ПЕРЕКАЖІТЬ ТЕКСТ.

Що таке щастя?

Молода дівчина проводила соціологічне опитування. Анкети із запитаннями потрібно було роздавати швидко, відповіді читати уважно. Але насамперед потрібно було зробити так, щоб люди взагалі захотіли відповідати! Бо тема була дуже особлива «Що таке щастя?». Дехто відразу відмовлявся брати участь в опитуванні. Дехто довго не відважувався відповісти хоч що-небудь. Дехто незадоволено відповідав: «Дайте, мені спокій, дівчино!»

Однак їй таки вдалося отримати результати. Вона довго аналізувала відповіді різних людей. І ось що вона зрозуміла:

1. Насамперед, щастя для кожного — це щось найприємніше, найкраще в житті.

2. Для більшості людей щастям було те, чого вони тепер не мали, чого їм бракувало. Багатьом потрібні були гроші. Отже, щастя — це гроші? Виграти мільйон у лотерею, знайти сумку з грошима, отримати великий спадок — найбільша мрія людини?

3. Інші люди відповідали, що щастя — це здоров'я.

4. На третьому місці за важливістю йшла слава. Бути відомим, знаменитим — значить бути щасливим?

5. Четверте місце посіло кохання...

Але найбільше дівчину вразили відповіді двох людей: священика і письменника.

Священик впевнено і коротко відповів: «Щастя на землі немає! Воно колись було, але люди втратили на нього право. Зараз наше життя на землі, то тільки підготовка до щастя на небі».

Письменник довго думав, мовчав, ніби вагався, що відповісти. А потім тихо промовив: «Ніхто не бачив, яке воно, щастя. Але кожен знає, що хоче його. Може, щастя — це той час, коли ми його шукаємо? І тоді стаємо розумнішими, добрішими; вчимося любити і прощати».

10. СКЛАДІТЬ І ЗАПИШІТЬ 5 ЗАПИТАНЬ ДО ТЕКСТУ.

11. ДОПОВНІТЬ МІНІ-ДІАЛОГИ ІНФОРМАЦІЄЮ, ВІДПОВІДНО ДО ВИКОРИСТАНИХ СПОЛУЧНИКІВ ЧИ СПОЛУЧНИХ СЛІВ:

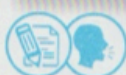
1. Віктор спитав Хуана, чи піде він у кіно.
Хуан сказав, що він піде в кіно, якщо ...

2. Віктор спитав Хуана, чи піде він у кафе.
Хуан сказав, що він піде в кафе, коли ...

3. Віктор спитав Хуана, чи піде він у бібліотеку.
Хуан сказав, що він піде в бібліотеку, тому що ...

4. Віктор спитав Хуана, чи піде він у бібліотеку.
Хуан сказав, що він піде в бібліотеку, щоб ...

5. Віктор спитав Хуана, у яку бібліотеку він піде.
Хуан сказав, що він піде в бібліотеку, яка ...

12. ПЕРЕГЛЯНЬТЕ ПЛАН РУСЛАНА НА НАСТУПНИЙ ТИЖДЕНЬ І ...

- 1) Розкажіть, куди він піде чи поїде кожного дня і що він там робитиме.

Понеділок: стадіон, футбол.
Вівторок: клуб іноземних студентів, танці.
Середа: екскурсія, пам'ятки архітектури.
Четвер: спортзал, теніс.
П'ятниця: медичний інститут, друзі з гуртожитку.
Субота: клуб, шахи.
Неділя: театр, балет.

- 2) Складіть свій план на наступний тиждень і прочитайте його.
- 3) Запишіть і прочитайте, що ви робили кожного дня упродовж минулого тижня.

13. ДАЙТЕ ВІДПОВІДІ НА ЗАПИТАННЯ, ВИКОРИСТОВУЮЧИ СПОЧАТКУ КОНСТРУКЦІЇ ПРИЧИНИ, А ПОТІМ — УМОВИ (ДИВ. ЗРАЗОК).

Зразок: Чи Жан інколи допомагає Оксані робити завдання?

1. Так, Жан інколи допомагає Оксані робити завдання, **тому що** вона ще погано знає французьку мову.

2. Так, Жан інколи допомагає Оксані робити завдання, **якщо** вона його попросить.

1. Що ви робитимете сьогодні ввечері?
2. Після обіду ви будете працювати чи будете відпочивати?
3. Чи ви сьогодні виконуватимете домашнє завдання?
4. Що ви робитимете: будете вчити нові слова чи будете писати вправи?
5. Що ви робитимете, коли вивчите нові слова?
6. Чи ви писатимете вправи?
7. Що ви робитимете, коли напишете вправи?
8. Чи ви розв'язуватимете задачі?
9. А коли ви розв'язуватимете задачі?
10. Що ви робитимете, коли розв'яжете задачі?
11. Що ви робитимете, коли виконаєте домашнє завдання?
12. Ви читатимете журнали чи переглядатимете фільм?

